

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ,
ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Державна політика розвитку сільських громад

освітньо-наукова програма Публічне управління та адміністрування
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування
освітній ступінь доктор філософії



Розробник: Олександр ДОРОФЄЄВ,
професор кафедри публічного управління та
адміністрування, доктор економічних наук, доцент



Гарант: Тамара ЛОЗИНСЬКА,
завідувач кафедри публічного управління та
адміністрування, доктор наук державного управління,
професор

Полтава
2020-2021

Назва навчальної дисципліни	Державна політика розвитку сільських громад
Назва структурного підрозділу	Кафедра публічного управління та адміністрування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> д. е. н., доцент Дорофєєв Олександр Вікторович <i>Контакти:</i> ауд 494 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> olexandr.dorofeev@pdaa.edu.ua, https://www.pdaa.edu.ua/people/dorofeyev-oleksandr-viktorovych
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Знання з навчальних дисциплін «Публічне управління», «Стратегічне планування в діяльності органів влади», «Кадрова політика у публічній сфері»

Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни: узагальнити еволюцію процесів сільського розвитку в Україні та окреслити основні напрями їхнього спрямування у русло сучасної політичної практики.

Основні завдання навчальної дисципліни: дослідити цілеспрямовані зміни інституційних, економічних, екологічних, демографічних, соціальних, культурних, побутових та інших умов у сільській місцевості у напрямі зростання рівня та якості життя населення, які здійснюються самими громадами на основі наділення їх правами власності/користування, ефективного використання і контролю над локальними ресурсами.

<i>Компетентності:</i>	
<i>загальні:</i>	<i>фахові:</i>
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.	ФК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти. ФК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. ФК13. Здатність демонструвати лідерські якості, формувати зразки організаційної культури.
<i>Програмні результати навчання:</i>	
РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.	

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		п	с. р.	
Тема 1. Теоретичні та прикладні аспекти сільського розвитку	15	2	2	11
Тема 2. Міжнародний та європейський досвід формування політики розвитку сільських громад	15	2	2	11
Тема 3. Розвиток сільських громад і людський капітал: підвищення рівня зайнятості й стандартів якості життя у сільській місцевості	17	2	4	11
Тема 4. Розбудова лідерського потенціалу місцевих громад у процесах сільського розвитку (саморозвиток громад)	17	2	4	11
Тема 5. Відновлення, збереження культурної спадщини та покращення екосистем у сільських громадах	17	2	4	11
Тема 6. Економічний потенціал державної політики розвитку сільських громад	17	2	4	11
Тема 7. Прогнозування, планування та моніторинг стану політики розвитку сільських громад	22	4	4	14
Усього годин	120	16	24	80

Оцінювання результатів навчання:

Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	контрольне опитування	виконання завдань самостійної роботи	
ПРН01	49	30	21	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Разом	
	виконання завдань на практичних заняттях	контрольне опитування	виконання завдань самостійної роботи		
1	2	3	4	5	
Тема 1. Теоретичні та прикладні аспекти сільського розвитку	4	10	3	7	
Тема 2. Міжнародний та європейський досвід формування політики розвитку сільських громад	4		3	11	
Тема 3. Розвиток сільських громад і людський капітал: підвищення рівня зайнятості й стандартів якості життя у сільській місцевості	5		3	18	
Тема 4. Розбудова лідерського потенціалу місцевих громад у процесах сільського розвитку (саморозвиток громад)	4		3	11	
Тема 5. Відновлення, збереження культурної спадщини та покращення екосистем у сільських громадах	4		3	21	
	4		10		
	4		10		

1	2	3	4	5
Тема 6. Економічний потенціал державної політики розвитку сільських громад	4	10	3	11
	4			
Тема 7. Прогнозування, планування та моніторинг стану політики розвитку сільських громад	4		3	21
	4			
Разом	49	30	21	100

Шкала та критерії оцінювання за рівнем досягнення результатів навчання

1. Поточний контроль

1.1. Виконання завдань на практичних заняттях (0-5).

Шкала та критерії оцінювання практичного заняття

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію	Опис критерію
4-5	Високий рівень досягнення результатів навчання	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
3	Достатній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
2	Середній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
0-1	Низький рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.

2. Контрольне опитування здобувачів вищої освіти (0-10)

Шкала та критерії оцінювання відповідей

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію оцінювання	% правильно виконаних тестових завдань	Опис критерію оцінювання
1	2	3	4
9-10	Високий рівень досягнення результатів навчання	90-100	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію

1	2	3	4
7-8	Достатній рівень досягнення результатів навчання	74-89	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
6	Середній рівень досягнення результатів навчання	60-73	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
4-5	Низький рівень досягнення результатів навчання	36-59	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання
0-3		0-35	

3. Виконання завдань самостійної роботи

3.1. Виконання завдань самостійної роботи здобувачами вищої освіти в розрізі тем навчальної дисципліни (0-3).

Шкала та критерії оцінювання виконання завдання самостійної роботи

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію	Опис критерію
3	Високий рівень досягнення результатів навчання	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
2,5	Достатній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
2	Середній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
0-1,5	Низький рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.

Трудомісткість: Загальна кількість годин – 120. Кількість кредитів – 4.
Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці «Академічна доброчесність ПДАУ» (<https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>).

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про 15 академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (розповсюджується лише на обов'язкові компоненти освітньої програми або їх частини) перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоматеріали.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України О.М. Бородіної, д-ра екон. наук О.В. Шубравської ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2018. 152 с.

2. Політика сільського розвитку на базі громад в Україні : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра екон. наук О.М. Бородіної, чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук І.В. Прокопи, д-ра екон. наук О.Л. Попової; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2015. 70 с.

3. Теорія, політика та практика сільського розвитку / за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НАНУ О.М. Бородіної та д-ра екон. наук, чл.-кор. УААН І.В. Прокопи ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозування. Київ, 2010. 384 с.

Допоміжні

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Бюджетний Кодекс України від 07 жовтня 2010 року № 1082-ІХ редакція від 15 грудня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення 19.07.2021).

3. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року № 1667-ІХ, редакція від 15 липня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 18.07.2021).

4. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження КМУ від 01.04.2014 р. № 333-р / Офіційний вісник України. 2014. 18 квітня. № 30, стор. 18, стаття 831.

5. Лозинська Т.М. Економічна основа розвитку сільських громад як чинник децентралізації влади. Сталий людський розвиток місцевих громад: Наукові праці ВНЗ-партнерів Проекту ЄС / ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» / укладачі: М.А. Лепський, І.В. Дударева ; за заг. ред. М.А. Лепського. Київ : ПРООН ЄС «МРОГ», 2015. 464 с.

6. Лозинська Т.М. Нові нерівності – нові конфлікти: шляхи подолання. *Український соціум*. 2017. № 4. С. 185-186.

7. Лозинська Т.М., Малько Ю.С., Іваніна О.В. Спроможність територіальних громад – що це таке і для чого? Полтава : РВВ ПДАА, 2015. 16 с.

8. Лозинська Т.М., Малько Ю.С. Гендерна складова політики сільського розвитку в Україні. *Економічний розвиток: теорія, методологія, управління* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. Будапешт – Прага – Київ, 2016. 386 с.

9. Малько Ю.С. Конвергенція політики сільського розвитку в європейському просторі. *Демократичне врядування* : зб. наук. пр. Вип. 14. Львів.: Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2014. <http://www.lvivacademy.com/visnyk14/index.html> (дата звернення 19.07.2021).

10. Малько Ю.С. Моделі політики сільського розвитку та можливості їх застосування. *Формування ефективних механізмів державного управління та*

менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія та практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 15 листопада 2013 р. / за ред.. В.М. Огаренка, А.О. Монаєнка та ін. Запоріжжя : КПУ, 2013. 592 с.

11. Про вдосконалення формування інвестицій на соціальний розвиток села та агропромислового комплексу : Постанова КМУ від 29 липня 1992 р. № 423. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-92п#top> (дата звернення 17.08.2022).

12. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23.03.2000 № 1602-III / *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2000. № 25. ст.195.

13. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24 червня 2004 р. № 1877-IV / *Офіційний вісник України*. 2004. 13 серпня. № 30. том 1. стор. 98. ст. 1987.

14. Про добровільне об'єднання територіальних громад : закон України від 05.02.2015 № 157-VIII / *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 13. ст.91.

15. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV / *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 52. ст. 561.

16. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII / *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2015. № 13. ст. 721.

17. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214 / *Офіційний вісник України*. 2015 р. 05.05.2015. № 33. стор. 22. стаття 963.

18. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку сільських територій : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 489-р / *Урядовий кур'єр*. 2017. 01.08.2017. № 141.

19. Про затвердження Порядку підготовки, укладення та виконання угоди щодо регіонального розвитку і відповідної типової угоди : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р. № 751 / *Урядовий кур'єр*. 2007. 06 червня. № 98.

20. Про заходи щодо підтримки індивідуального житлового будівництва на селі : Указ Президента України від 27.03.1998 №222/98. / *Урядовий кур'єр*. 1998. 31 березня.

21. Про заходи щодо реалізації Концепції державної регіональної політики : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2001 р. № 437-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2001-р#Text> (дата звернення 18.08.2022)

22. Про Концепцію державної регіональної політики : Указ Президента України від 25.05.2001 № 341/2001 / *Офіційний вісник України*. 2001. 15 червня. № 22. стор. 20. ст. 983.

23. Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки : Указ Президента України від 3 грудня 1999 р. № 1529/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1529/99#Text> (дата звернення 18.08.2021).

24. Про основні засади розвитку соціальної сфери села [Текст]: указ Президента України від 20 грудня 2000 р. № 1356/2000 / *Офіційний вісник України*. 2000. 05 січня. № 51. стор. 27. ст. 2201.

25. Про першочергові заходи щодо підтримки розвитку соціальної сфери села : Указ Президента України від 15.07.2002 №640/2002 / *Урядовий кур'єр*. 2002. 31 липня. № 138.

26. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві : закон України від 17.10.1990 № 400-ХІІ / *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. 06 листопада. № 45. ст. 602.

27. Про проведення гендерно-правової експертизи : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2006 р. №504. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 16.08.2022).

28. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII / *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2014. № 34. ст. 1167.

29. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 № 2850-IV / *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 51. ст. 548.

30. Про схвалення Концепції розвитку сільських територій : Розпорядження Кабінет Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р / *Офіційний вісник*. 2015. 09 жовтня. № 78. стор. 244. ст. 262.

31. Про фермерське господарство : закон України від 19 червня 2003 року № 973-IV. / *Голос України*. 2003. 29 липня. № 139.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 25.08.2022).

2. Електронна юридична бібліотека. URL: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka> (дата звернення: 23.08.2022).

3. Інститут Законодавства Верховної Ради України : офіційний сайт. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/> (дата звернення: 17.08.2022).

4. Лабораторія законодавчих ініціатив: громадська організація : офіційний сайт. URL: <http://parlament.org.ua/> (дата звернення: 27.08.2022).

5. Моніторинг процесу децентралізації. *Децентралізація дає можливості : веб-сайт*. URL: http://decentralization.gov.ua/mainmonitoring#main_info (дата звернення: 20.08.2022).

6. Національне агентство України з питань державної служби (НАДС): офіційний сайт. URL: <https://nads.gov.ua/> (дата звернення: 21.08.2022).

7. Парламентская ассамблея Євронест : *офіційний веб-сайт*. URL: <https://www.europarl.europa.eu/euronest/en/home/highlights> (дата звернення: 24.08.2022).

8. Юристконсульт : Народний правовий портал (Коментовані кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства). URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html> (дата звернення: 25.08.2022).